

In 't Leeuwke

Een verhaal op waarheid gegrond

VOOR OUD EN JONG

door

J. H. WIERSMA.

MIJN
LEEUWKE

Uitgave der Nederlandsche Zondagschoolvereniging
AMSTERDAM, F. W. EGELING.

IN „HET LEEUWKE.”

Gen verhaal op waarheid gegrond.

DOOR

J. H. WIERSMA.

Predikant te Amsterdam.

Uitgave van de Nederlandsche Zondagschool-Vereeniging.

AMSTERDAM.
F. W. EGELING.

INHOUD.

I.

BIJ DE WEDUWE KORTLANG.

II.

IN „HET LEEUWKE.”

III.

DE OUDE, ZWARTE BIJBEL.

IV.

WAT EEN BIJBEL SOMS UITWERKT.

V.

TOT BESLUIT.

I.

BIJ DE WEDUWE KORTLANG.

In het Mosterdpadhofje van de groote stad R. woonde sinds eenige jaren eene zeer fatsoenlijke weduwe met haar zoon.

Die weduwe had betere dagen gekend.

In die betere dagen had zij uitstekend gezorgd voor het onderwijs van haar eenig kind. Dat zoontje, 'twelk graag „het heertje speelde”, liefst niet veel werkte en gaarne altijd vlinderde, was zeer onbestendig in de keus van hetgeen hij worden wou. „Twaalf ambachten endertien ongelukken” — daarop liep het uit met Hendrik Kortlang.

Ik hoorde eens een vader zeggen: „Welnu, als mijn jongen geen professor wordt, dan wordt hij toch koffie huisknecht.”

Zoo iets had men ook kunnen zeggen van Hendrik.

Te kwader uur kwam hij daarenboven in aanraking met luchtige jonge-heertjes, die, los van mond en los van leven, in plaats van hun *heil* hun *hel* zoeken.

Er is maar één letter verschil in die woorden „heil” en „hel”, maar denkt er aan, jongelui! alles, alles hangt er van af, of gij het woord met de drie òf met de vier letters zoekt.

En vergeet het ook niet — de eerste stap op het slechte pad kost slechts moeite; de andere stappen gaan vanzelf, altijd dieper, altijd meer naar . . . de doode Zee, waarin alles verstikt.

„Welzalig hij, die in der boozen raad
Niet wandelt, noch op 't pad der zondaars staat,
Noch nederzit, daar zulken samenrotten,
Die roekeloos met God en Godsdienst spotten.”

Hendrik had deze en andere verzen uit de Psalmen en Gezangen vroeger wel geleerd, maar — hm! Nu is mijnheer Hendrik groot, en nu moet mijnheer Hendrik niets meer van deze dingetjes hebben.

Dat is goed voor mannetjes op krukken en voor vrouwtjes met neepmutsen op, maar niet voor jonge menschen, die hun neus zoo krullen als Hendrik en die liever tien keeren om de kerk loopen dan één keer er in.

Door voorspraak van dezen en genen, die de godvreezende juffrouw Kortlang kenden, was Hendrik eindelijk jongste bediende geworden op een kantoor.

Hij deed niet meer aan zingen zooals vroeger, anders had hij nu misschien in de hoogste tonen gezongen:

„O sterveling, gevoel uw waarde”.

Het ging daar eerst goed. Later een beetje minder goed. En nog later heel slecht.

Laat ik u eens zeggen hoe dat zoo kwam.

In den beginne ging het heel mooi. *Mijnheer* had nu een plaats; hij was kantoorbediende, had *veel* vrijaf, verdiende *weinig* geld en ging 's avonds prettig uit, niet *naar* zijne moeder, ook niet *met* zijne moeder. Och neen, zulke

jongens laten liever vader en moeder te huis, om met „*hunne vrienden*” vroolijk te zijn, juist zooals die oudste zoon in de gelijkenis.

Gedurende de wintermaanden werden door de Vereeniging van Handels- en Kantoorbedienden „Vooruit” voordrachten gehouden. Daar was Hendrik ook bij. En het lokaal der Vereeniging was in een koffiehuis.

Dat was een leventje!

Iets later ging het minder mooi. Hendriks werk werd nauwkeurig nagezien, en dan werd hem wel eens een aanmerking gemaakt. Dat vond Hendrik heel onaangenaam.

Ook gebeurde het eens, dat Hendrik een halfuur over zijn tijd op het kantoor kwam. Nu, dat is ten minste onbetamelijk.

Och, ik kan me zoo kwaad maken op die jongens (en ook wel eens op meisjes, al zijn ze anders ook nog zoo lief), die *te laat* komen. Waarom toch — *te laat* komen? Pas op uw tijd. De zon past er immers ook op! En de maan niet minder. Die vriendelijke boden zijn altijd *à la minute*, en in den almanak vertelt men u een jaar vooruit wanneer zij komen en gaan. En daar mankeert nooit een seconde aan.

Gaat heen en doet desgelijks!

Maar eens dan — Hendrik kwam over zijn tijd. Hij kreeg, natuurlijk, een berisping, en.... hij zette zich, stilletjes mokkende, op zijn krukje. Het werd zoowat tegen twaalven... de drukte ging over.... het werd een oogenblik stil. De bedienden zagen allen naar Hendrik. Hij zat te knikkebollen. Eerst voorover.... dat ging goed, want hij kwam op den lessenaar terecht. Hij richtte

zich op, maar het duurde niet lang . . . toen ging het hoofdje achterover, en — een oogenblik later lag mijnheer Hendrik Kortlang achterover op den grond, precies alsof hij gymnastie deed, met zijn voeten de lucht slaande.

Arme Hendrik! Hij had dien nacht niet geslapen; hij was uit geweest, had van verboden boomen gegeten, en nu . . .

Langzamerhand geraakte dit gevalletje, dat tot zooveel vroolijkheid had aanleiding gegeven, op het kantoor in het vergeetboek.

Tusschen de buitjes door, wist Hendrik zich toch weer aangenaam te maken, en alles ging eenigen tijd stilletjes zijn gang.

Ongeveer een jaar nà hetgeen ik nu vertelde, gebeurde er weer iets, en toen ging het heel slecht, niet met het kantoor, maar met Hendrik.

't Was Zaterdag's vóór het kerstfeest.

De patroon kwam en beval aan Kortlang om zekere balans over te schrijven. Hij deed het, maar knoeierig, omdat hij op zijn inmanier kwaad was.

De patroon vroeg om de balans, en verontwaardigd over zulk knoeiwerk, beval hij dat Kortlang die zou overschrijven, en het kantoor niet mocht verlaten vóórdát de eerste bediende het werk goedgekeurd had.

Ja maar, dat was te veel voor ons heerschap.

Hij pruttelde.

Hij pruttelde hardop.

Men hoorde hem zelfs zeggen: „Wat denkt hij wel, die ouwe kerel, laat hij het zelf doen . . . ik wou dat hij den nek brak,” en heel veel andere liefelijkheden van dien aard meer.

Maar natuurlijk dat hielp niet; de balans moest geschreven worden, en . . . werd geschreven.

Eindelijk is alles klaar.

Die week is weer voorbij.

Het kantoor kan worden gesloten. . . .

„Och, Kortlang, geef jij even dat briefje van f 200 bij Notaris B. hiernaast. Zij hebben van-middag hier f 200 kleingeld gebracht, met verzoek om een muntbiljet, dat er op dat oogenblik niet was.”

„Goed!” zei Hendrik.

De deur werd gesloten.

Is het mogelijk?

Ja. Een duivelsche gedachte vliegt Hendrik door het hoofd:

„Hou jij het geld en maak dat je over de grenzen komt! Is dat hier een leven voor een mensch als jij bent, je kunt immers wel beter terecht.”

En de duivelen in de hel lachten

Moeder Kortlang zat in stille overdenking voor den Zondag, die aanstaande was.

Op eens . . . daar vliegt Hendrik naar boven als een waanzinnige.

„Moeder, moeder, help mij. Gauw. Gauw! Geef mijn beste kleëren! De politie zoekt mij. Ik ga over de grenzen. Vergeef mij!”

Juffrouw Kortlang was als door den donder getroffen.

Wat er van te denken?

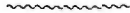
Zij wist het niet.

Als vanzelf greep zij naar het goed, dat hij vroeg, greep naar haar Bijbel oud en zwart, dien zij vóór zich had liggen, en zei: „Mijn arme jongen, wat heb je gedaan? Hier is je goed. Ik doe er mijn boek bij. Vergeet je Bijbel en je moeder toch niet.”

Weg was Hendrik!

En nog nooit was Hendriks moeder zulk een zwaard door de ziel gegaan. Haar man was gestorven, doch die was naar den hemel. Maar nu . . . „Ach, mijn Hendrik! mijn Hendrik!” snikte zij.

En zij had den dood in haar hart over haar verloren zoon.

II.

IN „HET LEEUWKE.”

En het was nacht.

Ook voor Hendrik Kortlang.

Hij wist te ontsnappen.

Hij kwam over de grenzen, en hij kwam te Brussel, in die groote, mooie stad, waar het altijd kermis is.

Dat was dus een kolfje naar zijn hand.

En „u moet weten” — Hendrik had in zijn tijd nog een mondje vol Fransch geleerd.

Toch viel dat niet meê.

Want den eersten dag den besten kwam hij in een restaurant, waar hij wat gebruiken wou.

Hij zou een kadetje nemen met kaas.

Maar nu dat „kadetje”! Hoe heet dat in 't „Fransch? Brood, dacht Hendrik, is „pain”. Ja, maar dat is daarom nog geen kadetje, en Hendrik kon met al zijn Fransch het niet zoo ver brengen, dat hij vroeg om „un pistolet”.

Het heerschap kleurde dan ook gedurig, als hij begreep dat men om zijn Fransch lachte.

Na eenig zoeken vond hij een logementje met het opschrift „In den Hollander”.

„Dat zal beter gaan,” dacht hij. En het was zoo. Wat had hij een plezier om die Vlamingers te hooren praten, of „klappen”, gelijk zij zeggen.

't Is een eigenaardig dialect dat Vlaamsch, het oud-Hollandsch zoowat nabijkomende.

Hendrik logeerde dan in „den Hollander”.

Hij was wel niet zeer op zijn gemak. Het was daarbinnen in hem of er een hamertje klopte.

Als hij een agent van politie zag, was het altijd of deze naar hem keek. Eens sloeg hij een straat om. En daar zag hij tegen den muur een meisjes-portret met deze woorden er onder: „Ik zoek mijn kind, mijne dochter. Dit is haar portret.

„Madame A.” enz.

„Als mijne moeder dat nu eens van haar kind deed, wat zouden ze mij gauw hebben,” dacht hij, en er kwam iets nats in zijne oogen, en hij ging naar het Bois de la Cambre en zat daar verder dien dag, zonder eten, zonder drinken, zonder moeder, zonder God, zonder hoop!

24 Dec. 1830.

Slechts weinig van het gestolen geld was meer over. Wat te doen? Half wanhopig komt hij tegen den avond in zijn hôtél, al was het niet van den eersten rang.

Eenige vroolijke jongelui, die kennelijk betere dagen gehad hebben, zitten allerlei plannetjes te maken om de dorpen van Oost-Vlaanderen af te reizen, om daar met zingen, kunsten vertoonen, komedie-spelen enz. aan het kostje te komen.

Hendrik vraagt, of hij van de partij mag zijn. Welzeker. Zoo'n Hollander met zijn „schoone taal” — dat vindt men in Vlaanderen „zeer curieus”!

25 Dec. 1830.

Alles is klaar.

Het troepje komedianten gaat er van door.

Voortgaande en trekkende, komen zij in het dorpje G. Een klein, onooglijk dorp.

Eén straat en nog een zijstraat, ziedaar alles. De huizen zijn wit en zien er somber uit.

De groote Roomsche kerk staat er geheel op zich-zelve.

Op het Zuiden lag het kerkhof.

Menig kruisje stond er. Menig kransje hing er. Ook daar wilde men gaarne den dood mooi maken.

Een eigenlijk dorpsplein was er niet, maar juist op den hoek van de straat was de estaminet (herberg) „Het Leeuwke”.

Die herberg zag er heel eenvoudig uit, maar had een goeden naam.

Aan elke zijde van den schoorsteen hing, zooals in alle Vlaamsche herbergen, een schilderijtje met groote gedrukte letters.

Op het éene stond: „Gij zult niet vloeken.”

Op het andere: „Geloofd zij Jezus Christus, Amen.”

't Was al laat, toen Hendrik op den genoemden Kerstdag met zijne vrienden (ach, welke vrienden!) aankwam in „Het Leeuwke”. Wat vond hij het grappig, dat de dochter van den herbergier, toen zij voor ieder een „pinte” (glas bier) bestelden, van elk glas eerst even proefde en het daarna den heeren aanbood.

's Lands wijs — 's lands eer.

Men vroeg naar de slaappleatsen („beddekoetsen”). Er waren maar drie noodig, want men zou twee aan twee slapen.

Het gezelschap was spoedig in diepe rust.

Eén slechts kon geen slaap vatten.

Het was onze Hendrik.

Wat was er gebeurd?

Het was of hij schipbreuk geleden had en of hij, zonder eigenlijk bewust te zijn wat er geschied was, op een vreemde kust was geworpen. Ja, arme jongen, gij hebt wetens en willens u in een draaikolk gestort, die u zal verderven.

Hij dacht een oogenblik aan veel . . . aan het Mosterdpadhofje . . . aan zijne moeder in dat Mosterdpadhofje . . . aan de Kerstfeesten, die hij nog wel eens gaarne met zijne moeder bezocht, ook toen hij reeds niet meer van het kerkgaan hield . . .

Maar 't is voorbij — voor eeuwig voorbij. Hij aarzelt. Wat zal hij doen? Een pistool koopen en . . . een zelfmoordenaar worden? „Neen,” denkt hij, „dat doe ik niet. Ten minste nog niet. Ik ben nu toch voor den duivel — dus ik zal maar alles vergeten en zien dat ik nog wat vreugd schep in 't leven.”

Zóo werd besloten in den nacht van 25 op 26 Dec. in de herberg „Het Leeuwke“ door Hendrik Kortlang.

Ach . . . Hendrik!

Eenige dagen later had ons gezelschapje er genoeg van. Het zou weer naar Brussel terugkeeren. Er was weinig te halen bij die vlaamsche burgers en boeren. In vele gevallen niet veel meer dan een stuk zwart brood, zonder boter. Hendrik zal wel eens gedacht hebben aan de lekkere boterhammen, die hij jaren bij zijne moeder at, en die hij meekreeg naar zijn kantoor, zoodat zijne kameraden soms schertsend zeiden: „Het zit er bij jullie aan in het Mosterdpadhofje.”

Men zou heengaan. Maar de rekening viel niet mee. Heel het gezelschap had te zamen niet zooveel geld over, en

de herbergier, een forsche kerel, van wien weinig medelijden te wachten was, eischte algeheele betaling.

Wat nu?

Een kameraad had gezien dat hij een oud, zwart boek in zijn tasch had. „Geef dat boek,” zeiden ze. En Hendrik, die wel wist dat men in België den Bijbel niet kent, en wel eens gehoord had dat men de verhalen in dien Bijbel zoo schoon vindt, zei: „O ja, dat is goed!” En dat boek werd geboden. „Dat is het Evangelie van ons Heer,” zeide de een. „En daar staan zulke schoone verhalen in als gij er geen hebt in heel Vlaanderen,” zei een ander. „Dat is een schoon boek uit Holland van onzen kameraad, die een Geus is,” riep een derde.

En onze kroeghouder, die nog al een beetje nieuwsgierig was, stelde zich tevreden. De logés vertrokken.

III.

DE OUDE, ZWARTE BIJBEL.

In Juli 1883 keerde ik uit Maria-Hoorebeke in Oost-Vlaanderen (België) naar mijn vaderland terug.

Bij gelegenheid van mijne afscheidsbezoeken kocht ik van eene Protestantsche weduwe eenen ouden, zwarten Bijbel. Zij wilde mij dien wel voor niets geven, maar ik wou hem niet voor niets hebben.

Op het titelblad staat:

„B I B L I A”.

DAT IS

DE GANTSCHHE HEYLIGE SCHRIFTURE,

VERVATTENDE ALLE DE

CANONYKE BOEKEN

DES

OUDE EN NIEUWEN TESTAMENTS,

NAAR DE VERTALING, OP LAST VAN DE
STATEN-GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN,
IN DE JAREN 1618 en 1619.

TE HAARLEM, BIJ
JOHANNES ENSCHEDÉ EN ZONEN.

— 1821. —

Gij merkt wel, beste jongens! dat er op dit titelblad niets bizonder staat.

't Is een beetje oud. Ziedaar alles, En toch — gij weet niet hoe blij ik was met mijn koopje. Laat ik die historie even mededeelen. Pas was ik dominé te Maria-Hoorebeke, toen ik op een Zondag-avond — het was o zulk mooi weer, en de maan scheen zoo heel lief — met mijne vrouw, die ik gelukkig nòg heb, eene wandeling maakte. Wij waren met ons beiden. Reeds waren we op weg naar huis, toen we besloten nog even een weduwe te bezoeken, die in de week zelden te huis was.

Zij was alléén.

Een klein lichtje stond vóór haar, en zij las in een Nieuw Testament met groote duidelijke letter.

Zie, het doet mij altijd zoo heel veel plezier, als ik ergens een Bijbel zie, of iemand onverwacht ontmoet, die in den Bijbel leest.

Voorals als zoo iemand alléén is, denk ik daar gewoonlijk bij: Hij of zij behoeft het niet te doen, om een ander den indruk te geven: zóo vroom ben ik.

En dan denk ik al verder: Die man of die vrouw, die jongen of dat meisje heeft er behoefte aan gevoeld, en ik voor mij — de smaken verschillen — vind het altijd zoo aangenaam, als een mensch behoefte toont om naar God te luisteren.

Ik herinner me nog altijd hoe ik eenige jaren geleden 's avonds laat met een trein te Harlingen kwam, om 's morgens met de boot te vertrekken.

Ik vraag naar een goed logement en word tot mijn schrik gebracht voor een soort logement, liever gezegd: herberg, die geen prettigen indruk op mij maakte. Ik

aarzelde om binnen te gaan. Maar er viel niet veel te praten. Het was laat. Het regende dat het goot. Mijn gediensstige geest scheen geen betere plaats te kennen.

Mijn kamer, die nog klaargemaakt moest worden, zag er maar zóo, zóo uit. Het ledikant vooral niet beter.

Ik keek eens goed overal rond en . . . zag op eens een mooien Staten-Bijbel onder een mooi kleedje op een mooi tafeltje liggen. Wat was ik blij!

Er was een steen van mijn hart, en ik dacht: Hier kan men gerust zijn. Zelfs toen 's nachts een paar onderlagen uit mijn ledikant sukkelden, was ik nog niet bang. Maar ter zake — al pratende, zou ik geheel van mijn ouden, zwarten Bijbel afraken. Die weduwe dan las in haar Nieuw Testament, toen wij binnentraden.

Een enkele opmerking over de groote, duidelijke letter van haar Testament deed haar zeggen: „Ja, dominé, daar ligt er een die veel grooter is, dat is een heele Bijbel; maar hij is zoo oud en zoo zwart, en 't is zoo'n oude letter, dat ik er niets in lezen kan. Toch is er een merkwaardige geschiedenis aan verbonden.”

Hoewel ik, zonder bepaald nieuwsgierig te zijn, toch graag alles weet, vroeg ik, om dien Bijbel te zien.

Daar kwam hij van onder het stof, al was het niet van Erfurt, waar Luther een Bijbel vond.

Een tamelijk breede plank scheen hem reeds lang tot rustplaats gediend te hebben.

„En, moeder! wat is nu de geschiedenis van dien Bijbel?”

„Wel, dominé! dat zal ik u zeggen,” en zij schoof — de nog krasse vrouw — wat dichtter bij haar tafel, nam haar bril af en deed alsof zij door de glaasjes wilde

kijken of zij ook aangeslagen waren. Haar verhaal kwam hierop neêr:

„In het laatst van '30 woonden wij, mijn man en ik, te G. Wij hielden herberg en de naam van onze herberg was „Het Leeuwke”. Op een keer komt daar een klein komedietroepje heel wat drukte en vrij wat vertering maken en 's nachts bij ons slapen. 's Morgens toen onze gasten weg zouden gaan en het op betalen aankwam, bleek het dat zij geen geld genoeg hadden. Veel werd over en weer „geklapt” en eindelijk heeft een der jongsten van het gezelschap, een boek moeten afstaan, dat zijn moeder hem meegegeven had. Dat boek dominé! was die Bijbel.”

„En mijn man — zoo ging zij verder — liet zich eindelijk met die afbetaling tevreden stellen, werd door nieuwsgierigheid geprikkeld, en begon dien Bijbel te lezen. En o wonder! die Bijbel heeft het licht voor ons doen opgaan.

„Mijn man is militair geweest — hij is zelfs met Napoleon mee geweest naar Rusland; hij was Roomsch en ik was het ook, maar hij was niet fijn. Hij was een beste man, maar ruw, ook in zijn woorden. Hij vloekte tusschenbeide dat het daverde. Maar sinds die oude zwarte Bijbel in „het Leeuwke” gekomen was schein alles te veranderen.

„Mijn „vent” (Vlaamsch) las altijd maar „in dien boek.”

„„Vrouw,” zei hij eens, „als dat boek de waarheid zegt, dan zijn wij verloren.”

„Een dag of wat later kwam hij en zei: „Vrouw, als dat boek de waarheid zegt, dan zijn wij gezocht. En een

week of wat later riep hij opgetogen uit: „Vrouw, als dat boek de waarheid zegt, dan zijn wij gevonden.

„Ja, vrouw! wij zijn gevonden! Dank zij de genade van ons Heer.”

„En toen heeft mijn man vanzelf het vloeken gelaten, en de propriétair (eigenaar) van „Het Leeuwke”, die soms zelfs een leeuw geleet, was, naar ik vertrouw, in een lammeke van Jezus veranderd.

„Niemand kon het begrijpen. Iedereen kwam er aan te pas.

„Wij hadden toen pas een nieuwen, jongen pastoor gekregen. Die had er ook van gehoord. Op een avond kwam hij, en zei: „Ik ben toch zoo content (tevreden), dat een tamelijk ruwe parochiaan (inwoner der gemeente) zoo'n serieus (ernstig) man is geworden.

„Ik hoor, dat komt van een boek, dat hij gelezen heeft, maar dat hij (en dat spijt mij!) ook daardoor tegen onze Heilige moeder de kerk booze dingen zegt.

„Mag ik dat boek eens zien?”

„Mijn man was eerst niet te huis; mijnheer pastoor wou juist weggaan, toen hij binnenkwam. De pastoor hield aan om dat boek te hebben; hij beloofde op zijn woord van eer, het binnen 14 dagen terug te bezorgen. Hij deed het. Wat dit boek uitgewerkt heeft bij dien pastoor, weet ik niet, maar wèl dat er veel over gesproken werd, dat mijnheer pastoor zoo ernstig „sermoende” (preekte) en soms dingen tegen de heilige kerk zei, die iedereen verbaasde. En wat er gebeurd is — God mag het weten... — maar drie maanden later was de pastoor weg-gemoffeld, en nooit heeft iemand te G. gehoord waar hij gebleven is.

„Maar mijn man, dominé! heeft in dien tijd, toen het een gruwel was in dit land om van Roomsch Protestant te worden, openlijk gebroken met de Roomsche Kerk, en het Evangelie beleden in een plaats waar *niemand* het kende, en is daarin trouw gebleven tot zijn dood toe.”

Nu weet gij, jeugdige lezers en lezeressen, hoe *ik* weet wat er op dien Kerstdag van het jaar 1830 in „Het Leeuwke” gebeurd is.

Wat die vrouw *niet* wist ben ik later te weten gekomen omtrent *Hendrik Kortlang*. En gij weet het ook. Laat het u tot waarschuwing zijn. Hendrik is in de zonde gestikt en heeft ten slotte de hand aan zijn eigen leven geslagen.

Zijne begrafenis in den vreemde, van uit een Roomsche gasthuis, had veel van een ezel-begravenis. En wat van het uitgeputte lichaam dezes jeugdigen grijsaards overbleef, is op een hoek van het kerkhof in „ongewijde” aarde weggeborgen.

IV.

WAT EEN BIJBEL SOMS UITWERKT.

Wat die oude, zwarte Bijbel *in en buiten* „het Leeuwke” onder den zegen Gods gewrocht heeft, geeft mij aanleiding om in dit Hoofdstuk te spreken over den invloed, dien de Bijbel kan hebben.

Laat ik drie voorbeelden noemen.

Toen in den Engelschen oorlog, ongeveer in het midden der 17e eeuw, de bekende Olivier Cromwell het parlamentsleger tegen Karel I aanvoerde, beval hij al zijnen soldaten, een Bijbel op hunne tochten meê te nemen.

Gij begrijpt, hoe sommigen zich hierover vroolijk maakten.

Men spot zoo gaarne met het heilige.

En 't is goedkoop ook.

Het kost geen geld.

En het staat zoo mooi, — ten minste, zóo denken veel jongeluf.

Een ruwe en losbandige jonge soldaat bevond zich in Cromwell's leger; hij had zijn handwerk verlaten, om als soldaat te kunnen rooven en plunderen.

Eens was hem bevolen, een vesting te helpen bestormen.

Toen hij des avonds van dit gevaarlijke werk, zonder eenige wonde bekomen te hebben, in het leger terugkwam en iets uit zijn ransel wilde nemen, bemerkte hij dat door zijn Bijbel een kogel was gegaan, die doorge-

drongen was tot aan de woorden: „Verblijd u, o jongeling! in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer oogen; maar weet dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht.” Pred. 11: 9.

Hij werd hierdoor zóo ontsteld, dat hij van een lichtzinnig en godlasterend mensch een waar Christen werd.

Naderhand zeide hij dikwijls: „Mijn leven en mijne zaligheid heb ik aan mijnen Bijbel te danken.”

Een tweede voorbeeld.

Een bankier uit Virginië, die de hoofdleider was van een beruchte club van ongelooovigen, reisde eens te paard door den staat Kentucky, met eene waarde van ongeveer 25,000 pond Sterling bij zich.

Aan een dier groote wouden gekomen, welke in Amerika nog zoo menigvuldig zijn, en dat als hoogst onveilig bekend stond, geraakte hij van den weg.

Reeds overviel hem de duisternis van den nacht, zonder dat hij den rechten weg teruggevonden had, en niet wetende hoe aan het dreigend gevaar te ontkomen.

In zijn klimmenden angst merkte hij eensklaps in de verte een schemerend licht op, en zijn paard de sporen gevende, kwam hij eindelijk aan een hut van een zeer ellendig en verdacht aanzien.

Hij klopte aan.

Eene vrouw opende de deur en zeide tot hem, dat haar man uit was, maar spoedig zou terugkomen, en hem zeker wel huisvesting zou geven voor dien nacht.

De reiziger bond zijn paard vast en trad de hut binnen, maar met een gevoel, dat zich beter laat ondervinden dan beschrijven.

Hier was hij nu alleen met eene groote som gelds, en misschien in de hut van een dier roovers, wier naam den schrik uitmaakte van geheel den omtrek.

Spoedig kwam de man des huizes terug. Hij had een jachthemd van hertevel aan en een pet van berevel op. Hij scheen zeer vermoeid en was in geen spraakzame stemming.

Dit alles voorspelde den ongeloovige niets goeds.

Hij voelde naar zijne pistolen en stelde ze zóo alsof hij ze elk oogenblik kon noodig hebben. De man verzocht den vreemdeling, naar bed te gaan, maar deze sloeg dit af, zeggende dat hij den nacht maar bij het vuur wilde doorbrengen.

De hutbewoner bleef bij hem aandringen, dat hij zich ter ruste zou begeben; maar hoe meer deze aandrang, des te meer nam de ontsteltenis van den ongeloovige toe.

Hij hield het voor zeker dat dit de laatste nacht van zijn leven was, maar dan wilde hij zijn leven ook zoo duur mogelijk verkoopen. Zijn ongeloof gaf hem geen troost; zijn vrees ging tot volslagen zieleangst over.

Hij was de wanhoop nabij.

Wat moest er gedaan worden?

Eindelijk stond de man des huizes op, en naar een plank reikende, nam hij er een oud boek af en zei: „Wel, vreemdeling! zoo gij niet naar bed wilt gaan, zal ik het doen; maar het is altijd mijne gewoonte, een hoofdstuk uit den Bijbel te lezen alvorens ik mij ter ruste leg.”

Welk een verandering brachten deze woorden bij onzen bankier te weeg!

Schoon hij wist dat hij anders niet in den Bijbel geloofde, nu geloofde hij er toch aan.

Hij gevoelde zich op eens veilig.

Hij was overtuigd dat wie een ouden Bijbel in zijn huis had, er in las en zijne knieën tot het gebed boog, geen roover of moordenaar was. Hij luisterde naar het gebed van den goeden man, lei zich in de schamele hut neder, en sloop weldra even gerust als onder het dak zijner ouders.

Van dien nacht af hield hij op, den goeden ouden Bijbel te lasteren.

Hij werd een waar Christen en verhaalde dikwijls de geschiedenis zijner avondreis, als eene proef van de dwaasheid des ongeloofs.

Een laatste voorbeeld.

In 1881 werd in de hoofdstad van het rijk Madagascar, ten oosten van Afrika gelegen en grooter dan Spanje en Portugal te zamen, de koninklijke kerk ingewijd.

Bij die gelegenheid legde de eerste Minister het volgende getuigenis aangaande de H. Schrift af:

„Niet door eenige menschelijke werking,” zoo sprak hij, „werd de Koningin tot het Christendom bekeerd, maar door den invloed van Gods Woord door den Heiligen Geest gezegend, en ik wil u bij deze gelegenheid den Bijbel laten zien, door welken zij tot het geloof gebracht werd.” En terwijl hij een niet erg zindelijk exemplaar van den Bijbel voor den dag haalde, ging hij voort;

„Zie, dit boek bevond zich in het huis van Rasoharina (de vorige Koningin) en lag daar vergeten in het stof.

„Niemand vond het de moeite waard om er in te lezen, en werd het bij zeer groote uitzondering al eens ter hand genomen, het was slechts om er wat in te bladeren en het dan weder gedachteloos weg te leggen.

„Koningin Rasoherina kwam te sterven, en in die dagen van rouw kreeg onze tegenwoordige vorstin het boek in handen en las er veel en gaarne in.

„De lezing van dezen dierbaren Bijbel (en hier hief hij het boek omhoog) werd door Gods Geest gezegend, zoodat de Koningin lust kreeg tot het gebed, en het woord van Jesaja werd aan haar vervuld, dat zegt: „Mijn woord, dat uit mijn mond uitgaat, zal niet ledig tot Mij wederkeeren.”

„Zij ontbood hare drie oudste ambtenaren bij zich, en maakte hun bekend: „Zij was tot de overtuiging gekomen, dat God bestaat, die hemel en aarde gemaakt heeft, en zij ging voortaan dien God aanbidden”.

„Van toen af ontving zij geregeld onderwijs in de Heilige Schriften, en elf jaar geleden legde zij den eersten steen van deze kerk, en thans wijdt zij haar tot een huis des gebeds, en ter eere van God, den Koning der Koningen en Heer der Heeren, in den Naam des Heeren Jezus, die stierf voor onze zonden, en opstond tot onze rechtvaardigmaking”.

En vergeet nu niet, mijne beste jongens! dat daar nog nooit het Evangelie verkondigd was, totdat Koning Radama I in 1821 aan Engelsche Zendelingen verlof gaf om in zijn rijk te prediken.

Hoe wonderbaar is God!

V.

TOT BESLUIT.

Moeder Kortlang is niet meer.

Zij was blijde, naar den Hemel te gaan. Haar laatste gebed was voor . . . *Hendrik*.

Hendrik is ook niet meer.

De herbergier in „Het Leeuwke” is ook weg.

Zijn naam noem ik niet, omdat zijn familie nog leeft.

Zijn vrouw leeft nog.

Ik hoop dat zij veel tot den Heere Jezus zal zeggen wat de Emmaüsgangers eenmaal tot Hem zeiden: „De dag is gedaald, de avond is gekomen; Heer, blijf bij mij.”

Ook hoop ik dat zij op mij niet al te boos zal zijn, omdat ik uit de school „geklapt” heb.

Dien ouden, zwarten Bijbel, die op zoo droeve wijs eenmaal in „Het Leeuwke” kwam en daar een Leeuw in een Lam veranderde en waarschijnlijk voor meer dan één mensch het middel is geweest om God te vinden, heb ik bij mijn vertrek eerlijk gekocht en betaald. En toch — ik wil eens eerlijk opbiechten — ik heb zoo'n gevoel of hij mij niet toekomt.

Nog een paar jaar, en dan hoop ik 25 jaren bedienaar te zijn van het Goddelijk Woord.

Als de goede God mij zóolang laat leven en gezond zijn, ga ik overal nog eens zien waar ik gearbeid heb. Ook in Oost Vlaanderen.

Dan gaat die oude zwarte Bijbel weer meê.

Als de ~~vrouw~~ van den man uit „het Leeuwke” nog leeft, krijgt *zij* hem terug. Als zij niet meer leeft, zal ik hare kinderen opzoeken, die naar ik meen in Frankrijk zich bevinden, en ik zal hun verhalen de geschiedenis van dien Bijbel, en ik zal hun bidden dien Bijbel te bewaren, den God des Bijbels te vreezen en in leven en in sterven alles te verwachten alléén van de genade des Heeren Jezus.

Zie, mijne jeugdige lezers! vele menschen zeggen dat die Bijbel al zoo oud is, en als zij dat gezegd hebben, meenen zij eene alles afdoende reden te hebben gegeven, waarom zij niet van dien Bijbel houden.

En zie — dat vind *ik* nu volstrekt geen reden. Want, om maar iets te noemen, de zon is toch ook oud. En nu hebben de menschen niet alleen vetkaarsen en olielampjes, maar zij hebben ook gas- en electricisch licht uitgevonden, en wie weet wat zij nog meer zullen uitvinden.

Nu ben ik al eens gaan kijken of die menschen, welke niet van dien ouden Bijbel houden, soms ook niet meer van die oude zon hielden; of zij ook de vensters uit hunne huizen genomen hadden, en of er nu soms ook aangeplakt was, dat men daar de oude zon niet meer permitteerde te schijnen.

Maar och neen! diezelfde menschen zitten wat graag „in 't zonnetje”.

En dan zeg *ik* maar: Zooals die menschen het nu bij „de oude zon” houden, houd ik het bij „den ouden Bijbel”.

En dan hoop ik maar dat vele groote en kleine, vele arme en rijke, vele geleerde en ongeleerde menschen, ook op dit Kerstfeest, zullen leeren zeggen en zingen :
O God! — —

„Uw woord is mij een lamp voor mijnen voet,
Mijn pad ten licht, om 't donker op te klaren.
Ik zwoer en zal dit met een blij gemoed
Bevestigen, in al mijn levensjaren,
Dat ik uw wet, die heilig is en goed,
Door uw genâ bestendig zal bewaren.”

Want zie — die Bijbel zelf is een wonder ; die Bijbel werkt wonderen — ik vind het zoo jammer, dat de menschen er niet meer van willen zien — en die Bijbel spreekt van HET WONDER, vervat in dit woord : „Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.”

Op dat éene, groote eeuwige wonder wijst ons het Kerstfeest.

Daarvan spreekt het Kerstlied.

En door den groenen, zeer verlichten, soms rijk beladen Kerstboom wil men, als in een beeld, wijzen op al den zegen, die door deze komst van Jezus Christus aan de wereld geschonken is.

Gij begrijpt dat nog niet geheel, mijne jeugdige lezers!
Ik ook niet.

Maar hoeveel leest gij, dat gij niet begrijpt, opdat gij het later kennen zoudt, en des te beter begrijpen en dan er winste meê doen, voor u zelf en voor anderen. En met begrijpen zal het toch niet gaan, hoeveel wij ook nog leeren mogen.

Eenvoudig als een kind te komen tot dit geloof: God *is* mijn Vader, Jezus *is* mijn Heiland, de H. Geest wil mij vernieuwen, leeren, leiden, onderwijzen en aan mijnen eeuwiggen Gids voor altoos vast maken — zie, dat is het. Dat geeft bij alles, levenslust; dat geeft ook stervensmoed.

O mijne kleine vriendjes, belooft mij toch dat gij uw Bijbel niet vergeten zult.

Die Bijbel moet voor u een heilig bosch zijn, waarin gij gaarne wandelt.

In dat heilige bosch staan heilige boomen, van allerlei aard.

Schudt gedurig aan die boomen en — ik beloof u — er zal ruimschoots afvallen, wat u goed zal doen, waarbij gij gelukkig zult zijn, ook al waart gij ongelukkig.

Een dichter ¹⁾ heeft van dat woord gezegd:

't Zwijgt nooit zonder weêrklank, 't verwaait niet als stof.

't Wordt nergens gebroken, 't valt nimmer op aarde.

't Schudt immer als Christus de grafdoeken af.

't Is allen geslachten ten erfgoed gegeven.

Altijd waar het ging, blijft een spoor van zijn loop,

Een lichtspoor van liefde, van Goddelijk leven,

Van hemelschen vrede, van hemelsche hoop;

Het bindt of ontbindt; geen die 't hoort kan 't vergeten.

Waar 't komt, klopt het aan, dringt het door, neemt het in;

't Verandert de harten; 't geneest het geweten;

't Begint al het goede, en — voltooit het begin."

En nu — beste jongens en meisjes! Laten wij er bij blijven: Vergeet nooit uw Bijbel. Spot nooit met uw Bijbel. Denkt aan de historie van Hendrik in „het Leeuwke," die zich op duizenderlei wijze herhaalt.

1) J. J. L. ten Kate, de Schepping.

DOOR DE

Nederlandsche Zondagschool-Vereeniging

IS UITGEGEVEN BIJ

F. W. EGELING te AMSTERDAM.

- ROOSJES KERSTFEEST**, naar het Fransch, onder
toezicht van T. M. LOOMAN, met plaatje en
geillustreerden omslag. 15 Ct.
- DOOR LIJDEN TOT HEERLIJKHEID**, twee verha-
len door G. P. FRUIJT Jr., met plaatje en ge-
illustreerden omslag. 12⁵ Ct.
- DOTJE**, uit het Engelsch, door HESBA STRETTON,
met plaatje en geillustreerden omslag, 5de druk. 20 Ct.
- ZANGBUNDEL VOOR SCHOOL EN HUIS**. 36 liede-
ren met muziek 20 Ct.

